

ZDRAVOTNÍ RIZIKA

Doporučuje se očkování proti virové hepatitidě typu A, poliomyelitidě, tetanu, japonské encefalitidě a břišnímu tyfu. Celoroční riziko nákazy malárií je pouze v jižní části království do výšky 2500 m. Při pobytu v malarických oblastech se doporučuje chlomoprofylaxe meflochinem (Lariam) v dávce 1 tablety (250 mg) jednou týdně. Cizinci jsou velmi často stíženi průjmovými onemocněními, vyskytuje se také cholera. V Bhútánu (zejména v údolí hlavního města Thimphu) je zvýšené riziko vztekliny.

JÍDLA A NÁPOJE

Jídla – hlavně rýžová, často silně kořeněná. Běžné je k dostání maso – vepřové, hovězí i drůbeží, v zimě i jačí. V sezóně je k dostání chutné ovoce. Důležitými ingrediencemi jsou chilli (ema) a sýr (datse). Doporučuje se pít vodu z uzavřených lahví, jinak hrozí riziko cholery. Bezpečný je i sladký čaj s mlékem a ovocné džusy nebo čaj s máslem. V Bhútánu není k dostání káva, pouze Nescafé. Alkohol je v Bhútánu místní provenience (čang, ara, tomba, whisky, džin, ovocné brandy, rum).

TREKKING

Většina turistů sem přijíždí kvůli báječnému trekkingu v panenských horách. Jednou z nejpopulárnějších tras je tříadvacetidenní Snowman Trek, který po většinu cesty vede v nadmořských výškách nad 4000 metry. Vybavení přenášejí mezi jednotlivými vrcholky jakové. Za tento trek sice zaplatíte kolem pěti tisíc dolarů (!), ale těch pár jedinců, kteří dokázali absolvovat celý okruh, tvrdí, že je nejobtížnější na světě.

FOTO: ARCHIV

→ zů a soch výjimečně krásy. Normálně jsou sice vyhrazeny jen pro bhútánské občany, ale cizinci je mohou navštívit, pokud dopředu požádají o povolení.

Hotel Tiger's Nest (Tygří doupě) naproti Taktsangmu, asi 10 km severně od Paro, je velmi dobrou základnou pro objevování údolí. Je odsud impozantní pohled na klášter a poklidná, tradiční atmosféra. Naopak, nedávno dokončený Kyichu Resort, na půli cesty mezi Taktsangem a Paro, je zcela moderní hotelový komplex s vlastní diskotékou. Jídlo v obou hotelech se uzpůsobilo zmlsaným západním jazyčkům. Díky mému itineráři jsem mohl ochutnat spíše tradiční bhútánská jídla. Třeba *ema datse* (sýr a chilli), nebo

pokrm ze sušené kraví kůže – vaří se několik hodin, pak usmaží a nakrájí na tenounké proužky, podává se se zelenými chilli papričkami a červenou rýží. Krutě studená rána pomohl zase zahnat džbánkou kouřícího máslového čaje.

Festival na počest guru rinpoče

Druhému konci údolí dominuje Paro Dzong, ohromný bílý opevněný klášter, shlížející na město Paro a jediné mezinárodní letiště v celé zemi. V březnu hostí klášter Paro Tsechu, každoroční pětidenní festival na počest *guru rinpoče* (velevzácny učitel), indického misionáře a učitele Padmasambhavy, který zavedl obyvatel Bhútánu a Tibetu do

buddhismu. Druhý den slavnosti se několik tisíc místních v národních krojích a pár desítek turistů ve fleecových bundách a trekových botách shromáždilo na starobylém kamenném nádvoří kláštera. Aby mohli přihlížet tradičnímu *zhana cham*, neboli „tanci černého klobouku“. Tomu se oddává asi desítky mužských tanečníků v extravagantních brokátových šatech s motivy lebek, ve volných krojích pak víří jako dervišové. Tanec vzývá místní ochranná božstva, očisťuje půdu pro tento rok a zahání zlé duchy.

Závěrečný den Tsechu začíná před úsvitem a končí krátce nato. Mnoho tisíc lidí stoupá ještě za tmy po strmé stezce ke klášteru, aby mohli spatřit kratičké odhalení posvátného objektu *thondrol*. Jedná se o monumentální hedvábnou tapisérii, která má nějakých dvacet metrů čtverečních a zobrazuje *guru rinpoče* v různých výjevech, tato samotná podívaná se považuje za požehnání. Obrovská ikona je přetazena přes vnitřní zeď kláštera. Po rituálním tanci, který vyvolává přítomnost *guru rinpoče*, se poutníci svírající hořící vonné tyčinky staví do fronty, aby mohli přitisknout své čelo na posvátný koberec a dosáhnout tak ještě většího požehnání.

Normálně jsou Bhútánci neobyčejně slušní a uctiví, zvláště k cizincům. Ale když přijde na veřejné požehnání, je tady každý člověk jen sám za sebe a cizí „džabel“ zůstává v tu chvíli ten nejposlednější. Je však nějak těžké zlobit se na lidi, kteří jsou přátelští a vlídní, dokonce i tehdy, když vás odstrkávají. ●

ALIX SHARKEY

Text vyšel v deníku The Guardian
Překlad a zpracování (ad)

